

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58)

N2022/02083

Sammanfattning

- Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag att förutsättningarna för Distriktsveterinärernas etablering på en ort ska bygga på noggranna marknadsanalyser för att undvika konkurrensnedvridningar mot privata veterinärvårdsföretag.
- Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag att Jordbruksverket ska bereda möjlighet för privata aktörer att genom upphandling ingå avtal om skyldighet att utföra veterinär service och att upphandling ska ske för det fall en privat aktör påkallar intresse för att ansvara för ett beredskapsområde.
- Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag att Distriktsveterinärernas verksamhet även fortsättningsvis ska redovisas separat i Jordbruksverkets årsredovisning. Det är dock viktigt att särredovisningen upprättas så att samtliga relevanta kostnader fördelas på ett rättvisande sätt mellan tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och konkurrensutsatt verksamhet så att det inte uppstår korssubventioneringar.
- Konkurrensverket har inga invändningar mot utredningens förslag att Statens lantbruksuniversitet ska ges i uppdrag att se över möjligheten att bedriva djursjukskötarutbildningen på distans. Däremot saknar Konkurrensverket överväganden om hur verksamheterna har påverkats av behörighetsregleringen som infördes 2010, och om legitimationskravet för djursjukskötare är motiverat.
- Konkurrensverket har inga invändningar mot att avtalsvillkor blir mer likformigt utformade genom en branschöverenskommelse, men vill understryka att överenskommelsen inte får omfatta prissättning eller andra faktorer som vårdgivarna konkurrerar med. Konkurrensverket anser vidare att

konsumenttjänstlagen bör utvidgas och även gälla för behandling av levande djur.

- Konkurrensverket har inga invändningar mot att Konsumentverket initierar en branschöverenskommelse med Svensk försäkring. Överenskommelsen bör omfatta utformningar och formuleringar av avtalsvillkor, men inte priser och andra villkor som exempelvis garantiers omfattning som försäkringsbolagen konkurrerar med.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

5.11 Hur ska det statliga åtagandet för veterinär service utformas?

Utredningen föreslår att Distriktsveterinärerna ska ha möjlighet att utforma sin verksamhet utifrån behov av hälso- och sjukvård för lantbrukets djur i respektive veterinärområde. Distriktsveterinärerna får även i fortsättningen bedriva vård för sällskapsdjur och häst. Verksamheten ska erbjuda veterinär service mellan kl. 06.00 och 23.00 om djurskyddet kan upprätthållas. Jordbruksverket ska ansvara för beredskap, kl. 17.00–08.00 alla dagar samt helgdag, och att det ska finnas en beredskapstjänst för veterinär rådgivning för djurägare till lantbrukets djur och häst. Utredningen bedömer att den veterinära servicen bör anpassas efter rådande förutsättningar och behov och att privata veterinära aktörer bör ges möjlighet att ansluta sig till den föreslagna beredskapstjänsten. På så sätt kan djurägare hänvisas till privata aktörer som erbjuder vård till lantbrukets djur eller häst under beredskapstid. Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag.

5.12.3 Distriktsveterinärernas etablering ska grundas på en marknadsanalys

Utredningen har ställt sig bakom Konkurrensverkets bedömning att små privata veterinärvårdsföretag har upplevt problem med Distriktsveterinärernas etablering, särskilt på mindre orter i Norrlands inland. Problem har dock inte upplevts i större orter eller storstäder.¹ Utredningens föreslår därför att Jordbruksverket återkommande ska följa och analysera tillgången på veterinära tjänster och bedöma om det finns förutsättningar i de olika veterinärområdena för att alla djur i människans vård ska kunna få hälso- och sjukvård. Jordbruksverket ska också bedöma om det finns förutsättningar för att alla djur i människans vård kan få sjukvård oavsett tidpunkt på dygnet om det finns djurskyddsskäl. Analyserna och

¹ Konkurrensverket, *Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkringar*, 2018:6.

bedömningarna ska beaktas vid Jordbruksverkets beslut om var Distriktsveterinärerna ska etablera sig eller vara fortsatt etablerade.

Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag men understryker att marknadsanalyserna i första hand ska säkerställa att Distriktsveterinärerna inte verkar på ett sätt som snedvrider konkurrensen. Om en privat aktör visar intresse för att etablera sig på en ort där enbart Distriktsveterinärerna är verksamma bör det finnas en särskild ordning för att bedöma om Distriktsveterinärerna ska vara kvar på den aktuella orten.

5.13 Upphandling av veterinär service av allmänekonomiskt intresse, ekonomisk redovisning och beräkningsmetod

Konkurrensverket instämmer i utredningens bedömning att Jordbruksverket ska fortsätta att bereda möjlighet för privata aktörer att genom upphandling ingå avtal om skyldighet att utföra veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse, vilket avser djurskydd, smittskydd, att delta i att hålla veterinär beredskap samt att upphandling ska ske för det fall en privat aktör påkallar intresse för att ansvara för ett beredskapsområde eller på annat sätt vill delta i Jordbruksverkets beredskapsorganisation. Konkurrensverket menar att det är viktigt att Jordbruksverket kommunicerar till de privata veterinärvårdsföretagen att denna möjlighet finns.

5.13.3 Distriktsveterinärernas ekonomiska särredovisning ska bestå

Utredningen bedömer att Distriktsveterinärernas verksamhet även fortsättningsvis ska redovisas separat i Jordbruksverkets årsredovisning. Konkurrensverket tillstyrker utredningens förslag men menar att särredovisningen bör upprättas så att samtliga relevanta kostnader fördelas på ett rättvisande sätt mellan tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och konkurrensutsatt verksamhet så att det inte uppstår korssubventionering. Konkurrensverket vill i sammanhanget påpeka att en prissättning som baseras på en kostnadskalkyl som bara tar hänsyn till tillkommande kostnader riskerar att begränsa konkurrensen och träffas av reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Som utgångspunkt gäller nämligen att en statlig uppdragsverksamhet ska ha full kostnadstäckning vid sin prissättning.² I princip samtliga kostnader som vid en normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt bör läggas till grund för beräkningen. Förutom direkta kostnader – såsom personal- och materialkostnader – är det också viktigt att tänka på att kostnader för nyttjande av lokaler, administrativa tjänster och andra resurser som behövs för verksamheten redovisas på ett rättvisande sätt. Till detta kommer att investerings- och kapitalkostnader samt kostnader som är gemensamma med annan verksamhet behöver täckas för att säkerställa att konkurrensen inte begränsas.

² Se 5 § avgiftsförordningen (1992:191).

5.13.4 Statligt stöd och beräkningsmetoder för den statliga ersättningen

Utredningen föreslår att regeringen bör uppdraga åt Jordbruksverket att utarbeta en beräkningsmodell för ersättning av statligt stöd för veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse.

Som ett medskick i det arbetet vill Konkurrensverket framhålla att företag som tar emot offentlig finansiering för att upprätthålla viss kompetens eller infrastruktur bör vara skyldiga att redovisa samtliga kostnader och intäkter för den aktuella verksamheten.³ Sådana redovisningar skulle bland annat göra det möjligt att säkerställa att de offentliga ersättningarna täcker verksamheternas kostnader med rimlig marginal och tydliggöra eventuella intressekonflikter. Jordbruksverket bör därför reglera i avtalen att sådana redovisningar ska tas fram och offentliggöras.

5.14 Övriga villkor för Distriktsveterinärernas veterinära tjänster

Utredningen föreslår att begreppen primärvårdsnivå och begränsad utrustning inte längre ska utgöra ram för vilken typ av verksamhet som Distriktsveterinärerna får bedriva. Distriktsveterinärernas verksamhet ska bedrivas på poliklinisk nivå utan möjlighet till stationärvård. Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket besluta att Distriktsveterinärerna får bedriva stationärvård för hästar eller sällskapsdjur. Konkurrensverket delar utredningens bedömning att privata aktörer i första hand ska tillhandahålla stationärvård.

6.5 Vad har behörighetsregleringen inneburit för verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård?

Syftet med behörighetslagstiftningen inom djurens hälso- och sjukvård var att bestämmelserna skulle leda till att verksamheten utövas på ett sådant sätt att den bidrar till att uppnå samhällets mål om ett gott djurhälsotillstånd. I utredningens uppdrag ingår att analysera hur verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård har påverkats av behörighetsregleringen. För att garantera de dåvarande djursjukvårdarnas kunskaper infördes regler om legitimation för den nya yrkesgruppen djursjukskötare. Legitimerade djursjukskötare utgör numera en viktig del av djurens hälso- och sjukvård. Branschorganisationen menar att det finns alldeles för få djursjukskötare att tillgå. Det förekommer därför i relativt hög utsträckning att sådana uppgifter i stället utförs av djurvårdare med behörighet enligt undantagsregler. Konkurrensverket saknar överväganden i betänkandet hur verksamheterna har påverkats av behörighetsregleringen som infördes 2010, och om legitimationskravet för djursjukskötare är motiverat. Sverige är det enda land i EU som har ett legitimationskrav för djursjukskötare, vilket har bidragit till en stor brist på legitimerade djursjukskötare.

³ Jmf Konkurrensverkets yttranden över betänkandet *Reglering av privata sjukvårdsförsäkringar* (SOU 2021:80), S2021/06996., Valfärdsutredningens betänkande *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78), Fi2016/04014/K och Jämlikhetskommissionens betänkande *En gemensam angelägenhet* (SOU 2020:46), Fi2020/03418.

7.10.2 Utbildningsplatser på veterinär- och djurskötartutbildningarna

Konkurrensverket delar utredningens bedömning att Sverige har ett stort behov av veterinärer och är beroende av import av veterinärer från främst andra EU-länder. Behovet av legitimerade djursjukskötare är sannolikt ännu större, något som Konkurrensverket konstaterade 2018.⁴ Utredningen föreslår att regeringen bör ge Statens lantbruksuniversitet (SLU), i uppdrag att se över möjligheten att bedriva djursjukskötartutbildningen på distans, eftersom utbildningen i dagsläget bedrivs enbart i Uppsala på plats, för att på sått få fler djursjukskötare att erhålla legitimation. Konkurrensverket har inga invändningar mot utredningens förslag.

9.3 Konsumenters möjlighet att jämföra priser på hälso- och sjukvård för djur

Utredningen bedömer att det finns behov av ökad transparens för att ge konsumenter möjlighet att jämföra kostnader för hälso- och sjukvård för djur. Utredningen föreslår därför att Konsumentverket bör överväga möjligheterna att initiera en branschöverenskommelse med större privata vårdgivare och Distriktsveterinärerna, som på ett tydligt sätt kan bidra till att avtalsvillkoren vid köp av veterinärtjänster blir mer likformiga. Konkurrensverket har inga invändningar mot att avtalsvillkor blir mer likformigt utformade genom en sådan branschöverenskommelse, men vill understryka att överenskommelsen inte får omfatta prissättning eller andra faktorer som vårdgivarna konkurrerar med.

Konkurrensverket vill i sammanhanget erinra om att vi i vår rapport även föreslog att konsumenttjänstlagen bör utvidgas till att gälla för behandling av levande djur.

9.4 Konsumenters möjlighet att jämföra försäkringsvillkor och kostnader för djurförsäkringar

Utredningen bedömer att det finns behov av ökad transparens för att ge konsumenter möjlighet att jämföra försäkringsvillkor för djur. För att öka transparensen bör Konsumentverket överväga möjligheterna att initiera en branschöverenskommelse med Svensk försäkring som på ett tydligt sätt kan reglera avtalsvillkoren för djurförsäkringar.

Konkurrensverket instämmer i utredningens bedömning att otydliga villkor och priser som inte är jämförbara försvårar för konsumenter att göra medvetna val. Konkurrensverket har inga invändningar mot att Konsumentverket initierar en branschöverenskommelse med Svensk försäkring. En sådan överenskommelse skulle kunna omfatta utformningar och formuleringar av avtalsvillkor, men inte priser och andra villkor som exempelvis garantiers omfattning som försäkringsbolagen konkurrerar med.

⁴ Konkurrensverket, *Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkring*, 2018:6.

Detta yttrande har beslutats av stf. generaldirektören. Föredragande har varit rådet Leif Nordqvist.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Hanna Witt